

111250

R ETTSOPPEJØRET

OG

STRL. 3 86

RETTSOPPGJØRET OG STRL. § 86.

Det spørsmål som tas opp i denne fremstilling er vesentlig foranlediget ved at den norske kapitulasjonsavtale med Tyskland av 10/6-1940 nu er kommet for dagen (høsten 1947), samt av en del andre nye kjennsgjæringer.

Kapitulasjonsavtalen er i flere henseender et sensasjonelt dokument, og det gir grunn til mange refleksjoner og spørsmål - bl.a. også dette: Hvorfor er dokumentet av ansvarlig hold hittil søkt hemmeligholdt? Hvorfor er forhold før og etter avtalen som tjener til dens rette forståelse søkt tåkelagt? Hvorfor har Undersøkelsskommissjonen av 1945 ikke med ett ord omtalt dokumentet? Kan det ha annen grunn enn at det ikke har vært forelagt Undersøkelsskommissjonen? Hvilke er grunnene?

Også forhold som antas å ha forbindelse med denne avtale er hittil blitt gått utenom som varm grøt.

Kapitulasjonsdokumentet må anses for avgjørende for spørsmålet om Norge etter 10. juni 1940 har vært krigførende stat - og dette er en betingelse for at strl. § 86 og landsvikanordningen kan anvendes på handlinger som er i foretatt etter den nevnte dag.

I. Hva rettspraksis hittil har bygget på.

Strl. § 86 er en av de lovbestemmelser som trer i kraft "under en krig hvori Norge deltar", d.v.s. "som stat er krigførende". Jfr. Kjerschow, kommentar s. 284.

I Hålandssaken, som densenere praksis i rettsoppgjøret er bygget på, heter det:

"Fra de krigerske operasjoner tok til var Norge i krig med Tyskland. Den omstendighet at låndtroppene etter hvert måtte kapitulere og hele landområdet ble okkupert, avsluttet ikke krigen som ble fortsatt av kongen og regjeringen fra dens sete i London. Dette var alminnelig kjent."

Høyesterett kom ikke nærmere inn på spørsmålet, men henviste til Lagmannsrettens domsgrunner.

I Quislingsaken var det adskillig omtvistet når krigen begynte. Når den sluttet ble helt forbigått, og hadde forøvrig liten betydning idet strl. § 86 spilte en underordnet rolle i denne sak. Høyesterett tok ikke "standpunkt til dette subsidiære subsumpsjons-spørsmål". (førstevoterende h.r.dommer Fougner).

II. Når opphører en stat å være krigsførende?

Når krigens begynnelse regnes "fra de krigerske operasjoner tok til"- må en enkel logikk tilsi, at krigen opphører når en krigsførende parts krigsmakt opphører med sine kamphandlinger.

Se om begrepet "krigsmakt" Kjerschows kommentar til strl.§88 nr.1. I strl. § 86 står det " krig hvori Norge deltar" - det står ikke nordmenn deltar. - "Krig, hvori Norge deltar" er ingen privat sak for enkeltpersoner, men et statslig anliggende som reguleres ved beslutninger av de dertil innsatte statsorganer.

Dette må være så klart at det ikke trenger nærmere påvisning.

Det er ikke nødvendig å slutte en kapitulasjonsavtale- og enn mindre en fredsavtale- for å bringe en krig til opphør. Professor Castberg sier herom i sin "Folkerett" s.195/96:

"Krig kan opphøre ved at den rent praktisk eller ut idet fiendtlighetene innstilles. At det da ikke blir sluttet en fredstraktat, kan ikke medføre at krigstilstanden anses for å vedvare- uanset den faktiske situasjon."

Kapitulasjon- eller som Haagreglene uttrykker det i den norske oversettelse: overgivelse, jvf. art. 35 i kap. IV- innebærer krigens opphør.- En fredstraktat er en etterfølgende- ofte lenge etterfølgende- fastlegging og ordning av de interstatlige komplikasjoner som krigen har skapt.

Det er flust med illustrerende eksempler.- Tyskland f.eks. kapitulerte 7.mai 1945. Det er vel ingen som vil forsøke å bestride at fra denne dag var landet ikke lenger krigsførende. Men ennå i oktober 1947 er ingen fredstraktat underskrevet.

I sin "Krigens Dagbok" bd.II s.15/16 sier Luge i forbindelse med Frankrikes kapitulasjon, at "offisielt er landet i og med sin kapitulasjon nøytralt og ute av krigen." Ganske riktig? Dette har man lov til å si er "allmennlig kjent", - og anerkjent.

For Norges vedkommende har den norske overkommando- med regjeringens fullmakt og konsens- den 10. juni 1940 inngått en skriftlig, detaljert kapitulasjonsavtale, hvori den norske overkommando- som rettslig forplikter Norge- såvel konge som regjering- vedtar forpliktelse til bl.a. å nedlegge våpnene for samtlig norske stridskrefter, og til "ikke påny å gripe til våpen mot det tyske rik eller dets forbundne så lenge den nåværende krig pågår. Kapitulasjonen har vært betingelsesløs, og avtalen inneholder bare rettigheter for Tyskland- og bare forpliktelser for Norge. Endel av disse forpliktelser (f.eks. istandsetting av flyplassene Bardufoss og Skånland) var av en slik art, at de ville vært bistand til fiender, og straffbart etter strl.§ 86 hvis det fortsatt var pågående krig mellom Norge og Tyskland.

Ifølge Luge skulle "landet i og med sin kapitulasjon være nøytralt og ute av krigen".- For det spørsmål som denne fremstilling behandler, er det nokk å fastslå det mindre- at landet var ute av krigen. Nøytralitet er et videre begrep- smt. det f.eks. i forholdet mellom "nøytral og "ikke krigsførende".

III. Av omstendigheter som gikk forut

for den endelige kapitulasjon, og som tjener til å belyse kapitulasjonsavtalens karakter og omfang kan nevnes:

- 13/4-1940 kapitulerte avdelingene på Heistadmoen- jvf. oberst Steens rapport - bilag 1.
- 15/4-1940 kapitulerte 3. divisjon ved de befullmektigede for divisjonen- bilag 2.
- 23/4-1940 kapitulerte samtlige tropper i Rogaland v/oberst Spørck- bilag 3.
- 29/4-1940 kapitulerte troppene i V.Gausdal v.oberst Dahl bilag 4.
- 1/5-1940 kapitulerte troppene i Hallingdal og Valdres v/oberst Østbye- bilag 5.
- 3/5-1940 kapitulerte 2. divisjon ved oberst Schiøtz. Sjefen for kommanderende Generals adjutantstab, oberstløytnant Beichmann, var til stede, men medundertegnet ikke dokumentet- bilag 6.
- 5/5-1940 kapitulerte 5. brigade i Trøndelag v/oberstene Getz og Wetre- bilag 11.

Kapitulasjonsavtalene er blitt sluttet på eller ved kampplassene og samtlige er undertegnet av enhetens sjefer eller deres befullmektigede. Kun ved kapitulasjonen i Romsdal var en representant for kommanderende General til stede- men medundertegnet ikke- formentlig nettopp for at det ikke skulle kunne opstå missforståelser m.h.t. at det gjaldt en lokal kapitulasjon av en enkelt divisjon. Da 1. divisjon under general Erichsen allerede i april var gått over grensen til Sveige, var 6. divisjon i Nord-Norge den eneste gjenværende stridende avdeling av Norges krigsmakt.

I bilag II til innstilligne fra Undersøkelseskommisjonen 1945 s.309/10, er det anført:

"7.juni kl.14 ble det holdt statråd hos kongen.... Statsministeren la frem det som på denne dag var hovedsaken, idet han uttalte (statsrådsprotokollen 7.juni 1940, s.4-8):

"Under disse forhold og fordi det har vist seg umulig å skaffe hæren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen Kongen bifalt innstillingen."

I Ruges "Krigs Dagbok", bd.II s.305, står det:

"Få vet ennå idag at vi faktisk bare hadde ammunisjon for et par dager til, den gang vi kapitulerte i Nord-Norge. at vi altså ville vært våpenløse, hvis kampen hadde trukket ut noen dager ennå."

I bilag I til Undersøkelseskommisjonens innstilling side 116, heter det:

"General Ruge fikk ordre til å innlede kapitulasjonsforhandlinger med tyskerne etterat troppene var demobilisert så langt som mulig,"

Norges minister i Stockholm, Jens Bull, har i månedsbladet "Vår Tid" for september 1947, s.206, opplyst:

"8. juni kom den bitre stund, da legasjonen måtte overbringe den tyske legasjon general Ruges erklæring om at han hadde ordre til å innstille fiendtlighetene og ønsket å komme i forbindelse med

den tyske overkommando i Oslo. En embetsmann i det svenske utenriksdepartement påtok seg å formidle meddelelsen - vi orket ikke å gå til tyskerne."

En kan vel gå ut fra som gitt- og som herr Ruge's meddelelse synes å vise- at det foreligger telegrafisk eller annen skriftlig underretning til legasjonen, og at også vedkommende svenske embetsmann har fått den meddelelse han skulle bringe videre i skriftlig form. Det som måtte finnes av aktstykker om dette, må nå bli fremlagt.

Det foran nevnte viser at det denne gang dreiet seg om noe mer enn en lokal kapitulasjon. Det er her ikke som ved de foregående kapitulasjoner vedkommende enhets sjef som på stedet inngår kapitulasjon med den motstander han står overfor- men det er selve den norske overkommando ved forsvarssjef og kommanderende general, Ruge, som søker kontakt med den tyske overkommando i Oslo. Og dette skjer endog ad diplomatisk vei. - Deretter reiser en representant for den norske overkommando (ikke for 6. divisjon) fra kampavsnittet i Nord-Norge til Trondheim og forhandler der med en representant for den tyske overkommando, oberst i generalstaben Buschenhagen.

IV. Kapitulasjonsavtalen forpliktet Norges Konge, Regjering og folket.

Den 10. juni 1940 ble så Norges militære overgivelse stadfestet i Trondheim, og det endelige kapitulasjonsdokument undertegnet for den norske overkommando ved oberstløytnant Roscher-Nielsen. Hva Konge og Regjering kan ha uttalt om sine krigsplaner e.l. før 10. juni blir selvsagt uten betydning dersom det står i strid med den binnende avtale som ble truffet på denne dag. - Og etter denne dag ble såvel etter norsk rett som folkeretten Konge og Regjering bundet av avtalens bestemmelser.

Et kapitulasjonsdokument forplikter Norge- den norske stat, d.v.s. territoriet og folket. (Se professor Høgenstjerne: Statsforfatningsrett, bd. I s. 62 utgave 1926)

Kapitulasjonsavtaler trenger ikke ratifikasjon. Prof. F. Hagerup sier i sin "Folkeret i iredstid" (utgitt av h.r. dommer Boye) s. 273 :

"Av avtaler hvis særlige natur utelukker eller overflødiggjør ratifikasjon, kan nevnes avtaler som militære sjefer under krigsoperasjoner anses bemyndiget til å avslutte, og som umiddelbart må tre i kraft for overhode å ha den tilsiktede virkning (kapitulasjoner og avtaler som administrasjonssjefer kan avslutte på egen hånd."

Selv uten Kongens og Regjeringens ordre- som i dette tilfelle har foreligget- kunne general Ruge etter Hagerup ha avsluttet kapitulasjonsavtalen med binnende virkning for Konge og Regjering. - General Ruge hadde en særlig vid "stillingsfullmakt" derved at han den 18. mai 1940 ble utnevnt til forsvarssjef, d.v.s. sjef for alle vepnete styrker av hær og sjøforsvar. (uth. her- sitatet er fra Ruge: "Krigens Dagbok", bd. I s. 441)

Det er særlig ett eiendommelig forhold ved denne kapitulasjon som trenger nærmere belysning.

Som før påpekt har regelen vært at ved delvise lokale kapitulasjoner, er disse blitt inngått av vedkommende avdelings sjef. Det naturlige villederfor ha vært at også sjefen for 6. divisjon, general Fleischer, hadde ordnet med sin egen divisjons kapitulasjon- hvis det ikke var noget mer det gjalt. Men han ble beordret med til London den 7.6.40 - mens rikets overkommando og høyeste forsvarssjef, Ruge, ble latt tilbake for å kapitulere, og Ruge selv gå i tysk krig fangenskap, noget han var klar over på forhånd, se hans opprop den 9.6.40.

Etter hvad det opplyse i Undersøkelseskommisjonens innstilling var Ruge "et godt valg", som Regjeringen har vært tilfreds med. Hvis meningen hadde vært at Norge skulle fortsette som krigførende, er det høyst eiendommelig at ikke han, og overkommandoen forøvrig, ble tatt med til England den 10.6.40. Det må derfor være opplagt at kapitulasjonen den 10.6.40 har hatt en særegen karakter⁸ og at den med åpne øyne er inngått som en statlig og fullstendig militær kapitulasjon, noe som ofte støttes av avtalens innhold.

Regjeringens oppgave har deretter ikke vært militær krigføring- men å bidra til å opprettholde Norges statrettslige stilling, slik som den hadde vært før tyskernes invasjon.

Det som det har betydning å fastslå i denne fremstilling, er imidlertid at i og med den fullstendige militære kapitulasjon var Norge opphørt å være krigførende stat

Videre at det var avskåret fra senere å kunne ta opp igjen virksomhet som krigførende (medmindre det inntrådte et nytt, særlig rettsgrunnlag for å tilsidesette avtalen).

Følgelig kunne Norge heller ikke slutte allianser av fiendtlig karakter mot Tyskland eller dets forbundne.-

Det er heller ikke skjedd.

Etter art. 35 i 4. Haagkonvensjon, som er tiltrådt av Norge, skal "avtaler om overgivelse overholdes samvittighetsfullt av begge parter". - Dette følger også av alminnelige rettsgrunnsetninger.

V. Etter kapitulasjonen.

I bilag III til Undersøkelseskommisjonens innstilling, s. 114, heter det:

"Det var sommeren 1940 en ikke ualminnelig mening at krigen mellom Norge og Tyskland egentlig sluttet 9. juni, og at de nordmenn som fortsatte krigen i utlandet var å betrakte som frivillige som ikke bandt staten Norge."

Som en ser, sier Undersøkelseskommisjonen her noget ganske annet enn det som rettspraksis hittil har bygget på, nemlig at "det var alminnelig kjent" at Kongen og Regjeringen fortsatt opprettholdt Norges krigførende ~~stat~~ status.

Et hittil lite opplyst, mer sikkert meget viktig forhold er omstendighetene omkring hjemsendelsen av de i Sverige internerte tropper med general Erichsen i spissen.

Etter art. 11 i 5. Haagkonvensjon skulle Sverige holde disse mannskaper internert "lengt borte fra krigeeskueplassen"- og etter folkerettslig praksis og lære skulle interneringen være til krigen var slutt.-

I den svenske "hvitbok" om Sveriges forholdende til Danmark og Norge" står det på side 38:

"Sedan det etter fiendtligheternas slut konstaterats att

når innvandringsdørmene ikke måtte åpnes for de interesserte parter på side, tilkalt de interesserte att återvände til sina hemländer.

Dette skjedde etter at den svenske regjering hadde tatt opp for handlinger derom med den tyske regjering og gjennom den norske legasjon i Stockholm tillike hadde innhentet uttalelse fra den norske regjering i London. - Den sistnevnte skulle ha svart at man ikke hadde bruk for troppene i England.

Det må imidlertid være opplagt at den norske regjerings uttalelse har inneholdt noe mer- og derfor må aktene om denne sak nå legges på rettens bord. - For ikke å utsette seg for kritikk på dette spente tidspunkt har Sverige sikkerlig strengt iaktatt de folkerettslige formalia. Og det som det først og fremst har vært nødvendig å bringe på det rene, har vært om Norge lenger var i krig med Tyskland. Ellers ville løslatelsen av 4-5000 mann vært utenkelig.

Etter den løslatelse saken fikk, kan det ikke være tvil om at også den norske regjering i London har bekreftet at Norge ikke lenger var krigførende. - Dette må bringes helt på det rene, idet det vil vise om den norske regjering i dette tilfelle i praksis har tatt konsekvensene av den inngåtte kapitulasjonsavtale.

Demobiliseringen i Norge av rikets krigsmakt- som den norske overkommando hadde forpliktet seg til i kapitulasjonsavtalens § 7, ble gjennomført. Alle krigsfanger ble frigitt- offiserene mot æresord. Offiserer som ikke etterkom senere ordre fra regjeringen i London om å innfinne seg der, er tross sin neglisjering av denne ordre blitt frifunnet etter rettslig prøvelse.

4. Hæskonvensjon art. 10 sier herom:

"Krigsfanger kan frigis på æresord dersom deres hjemlands lover tillater det. I så fall er de ved sin personlige ære forpliktet til samvittighetsfullt å oppfylle såvel overfor sin egen regjering som overfor den regjering som har tatt dem til fange, de forpliktelser som de måtte ha påtatt seg. I sådanne tilfeller er dess egen regjering forpliktet til hverken å kreve eller å motta noen tjenest som strider mot det ord de har gitt."

Disse kjennegjerninger, sammen med mange andre forhold, berettiget til den almindelige oppfatning at Norge var opphørt å være krigførende etter kapitulasjonen. Som eksempler på at denne oppfatning også ble delt av sakskyndige og på representativt hold, skal nevnes:

1. Høyesterettsadvokat Harald Holthe, som ble benyttet av Stortinget som folkerettskonsulent, skrev den 8.8.40 i Dagsposten i Trondheim en artikkel hvori bl.a. anføres:

"Norge kom i krig med Tyskland 9. april i år. Krigen opphørte 9. juni, da våpnene i Norge ble nedlagt.... Det norske folk har aldri- og under ingen omstendigheter på konstitusjonell vis- inngått allianseavtale med Storbritania, vi har aldri gått med på å engasjere oss i en verdenskrig.... Om nordmenn i utlandet velger å gå i krig for Storbritania, er det en frivillig sak. Norge som stat binnes ikke Hverken Kongen eller regjeringen Rygardsvoll er berettiget til å la den norske stat være krigførende for Storbritania sak.... Ingen av de krigførende makter har krav på at vårt folk trekkes inn i Europas og verdens uløste spørsmål, for hvilke kriger føres. Det norske folk har nå krav på ikke å bli trukket inn i bitterhetens, hatet, villheten og ødeleggelsen." (bilag 9)

Det var mange som i 1940 delte det syn som h.r.advokat Holthe her fremholder.

1. Reviseringsadvokat Arloten Johannessen som vel var ansett som vært for den norske rettsadvokat, og som var vel inne i folkerett, var spesielt på sin plass på sitasjonsen som høyesterettsadvokat. Ellers kunne han ikke ha uttalt seg som han har gjort i 2 betenkninger som ble i mai og juni 1940 avga til Industriforbundet, og som dette i sirkulære sendte ut til det norske næringslivs menn. (bilag 7)

2. H.R. advokat J.B. Hjort skrev i juni/juli 1940 på vegne av Administrasjonssjefen at norske frigodeitagere skulle ha fortrinnsrett til tyske arbeidere og dette hadde frigodeitagerenes forening fremsatt krav om. Administrasjonssjefen godkjente forøvrig militære arbeidere for okkupasjonsmakten endog for den endelige kapitalasjon (f.eks. på Fomebu).

Som foren påpekt er følgen av en kapitalasjon at landet dermed er "angrepet" og "ute av krig". Det følger så normalt en okkupasjon tid (som hverken en krig eller fred) der forholdene blir så vidt avklart at det kan bli tale om gjennom en fredsavtale å gjenopprette frihetstilstand.

Men endog så langt var en rekke fredsstande personer rede til å g som sommeren 1940. Det framgår bl.a. av Undersøkelsseskommissjonens innst.

4. Det norske Stortingets presidentskap var rede til det- og var ute med fredsforberedelse til den tyske "føder". Det skriv av 17. juni 1940 til "Det tyske folks fører" omfattet det:

"Det norske folk er beredt til å slutte fred med Tyskland hvis det tyske folks fører mener at tiden dertil er kommet".

5. Justisdepartementets sjef, utenriksminister Hager, generalsekretær Olaf Gisseng (høyeste tillitsmann i D.N.A.) stortingsmann, generalsekretær Eversrud, red. sekretær Holten og h.r. advokat J.B. Hjort hadde utarbeidet det under nr. 4 nevnte skriv fra Presidentskapet til Hitler.

6. Biskop Berggrav og justitiarius Pål Rane var selvbetendig ute hos tyskerne med fredsforberedelse i midten av juni 1940.

Disse representative personer stod selvsagt ikke alene om dette.

7. Den 10. juni 1940 skrev "Dagbladet" redaksjonelt under overskriften "Fred i Norge":

"Den knappe meldingen fra den norske overkommando i Tromsø gjør sterke inntrykk på alle norske enn noen stormelding fra krigsfrontene i Europa... I aktivt samarbeide med de tyske myndigheter må nå hele folket ta følgene av den nye stillingen".

8. Det kommunistiske partis sentralkomite sendte sommeren 1940 ut fredsopprop i "Arbeideren", som dessuten hadde en serie artikler som klart ga uttrykk for at de ønsket kriga for opphørt. Dette er omtalt i en artikkel av prof. Andersen i "Verdens Gang" 28.4.1947.

Dette er et lite utvalg blandt mange, mange liknende forhold som sommeren 1940.

Når stillingen ble vurdert slik på så lange vel underrettede og presumtivt erkjennelige hold i 1940. Der en var med på at det nå var i høy grad uskyldig og mindre tydelige og g. dertilgjende underrettede personer tilgjengelig seg den samme oppfatning.

Som en ser har de heran nevnte uttalelser neppe etterlate tvil om at Norge etter kapitalasjonen ikke ble ansett som krigførende stat. Men isåfall har vi vært og blir at de lovbestemmelser som alene angår handlinger begått "under en krig hvori Norge deltar", ikke lenger var aktuelle og påtvingende. Handlinger som ikr kriga var lovlige, er påny lovlig. Det kan bli en annen og gjeld medlemskap i NS (det passive medlemskap).

Til støtte for dette skal anføres:

1. Den 23. oktober 1940 har bisp Bergrav i et rundskriv bl.a. uttalt:
"En tredje engstelse er kommet frem ved spørsmålet om å melde seg inn i Nasjonal Samling. Enhver må her følge sin overbevisning" (se s.206 i Berggrav "Da kampen kom")
2. Den 30. oktober har Den norske Dommerforenings styre uttalt:
"Styret vil hverken tilrå eller frarå noen dommer å foreta innmeldelse i Nasjonal Samling, men vil fremholde at dette må være en helt frivillig sak for den enkelte."
3. Den 3. desember 1940 sendte Justisdepartementet ved ekspedisjons-sjef Platou ut sirkulære til fylkesmennene med anmodning om å gjøre innholdet kjent for samtlige dommere. Idette sirkulære siteres den under punkt 2 anførte erklæring fra Den norske Dommerforenings styre, og det heter videre bl.a. :
"Departementet har funnet det riktig å gjøre dommerne kjent med disse uttalelser, forat de dommere som måtte ønske å slutte seg til Nasjonal Samling ikke skal la seg hindre i dette ..."
4. Den 13. desember 1940 sendte Den norske Sakførerforenings Hoved-styre ut et rundskriv til medlemmene hvori bl.a. uttales:
"Den norske Sakførerforenings Hovedstyre vil gjøre medlemmene oppmerksom på at enhver står fullstendig fritt i spørsmålet om han vil melde seg inn i Nasjonal Samling, og dermed i Nasjonal Samlings juristgruppe eller la det være." (se bilag 8)
5. Den 23. oktober 1940 skjerpet Høyesterett straffeutmålingen i en dom over en del ungdommer som hadde forulempet NS-ungdom på veg fra et NS-møte. Både i påtalemyndighetens anke og i Høyesteretts dom er det uttalelser som må gi inntrykk av at NS både var et lovlig parti og at dets møtevirksomhet m.v. var rettsbeskyttet. (se bilag 10)
6. Etter at Kongen og Regjeringen hadde forlatt landet og Stortinget ikke var samlet, var Høyesterett den eneste statsmakt i funksjon. Den fortsatte å virke som domstol- men grep tillike- særlig ved sin justitiarius, inn også i det politiske og administrative liv- oppnevnte Administrasjonsrådet, utarbeidet P.M.er for dette m.v. Høyesterett tidde om begivenheterne 25. september 1940, og den tidde til de foran nevnte halvoffisielle uttalelser, endog fra Justisdepartementet, som på legfolk (og også på jurister) måtte være egnet til å gi inntrykk av at NS var et lovlig parti og medlemsskapet uangripelig. Da Høyesterett medlemmer nedla sine embeter og sendte skrivelser av 12. og 18. desember 1940, uttalte de seg temmelig åpent og bestemt om spørsmålet om retten til å prøve gyldigheten av lover og forordninger, og likeså i skrivet av 21. desember om den folkerettslige begrensning av justisministerens myndighet.

Skjønt en skulle ha ventet at Høyesterett, når den først tok bladet fra munnen, også hadde kommet inn på de ulovligheter og straffbare forhold som de så, og som dømmes så strengt 5 år senere, så leter en forgjeves etter selv en fin hetydning hertil i uttalelsene fra Høyesterett.

Alle de foran nevnte myndigheter og institusjoner må ha ansett krigen for opphørt 10.6.1940- og må ha vurdert forholdet til strl. § 86 helt anderledes enn fra 1945 av.

Forholdet til strl. § 139.

Hvis Norge etter 10.6.40 hadde vært krigførende- og hvis medlemskap i Nasjonal Samling hørte til så grove forbrytelser at det ble å straffe med fengsel fra 3 år og inntil livstid- da er det aldeles ufattelig at de nevnte autorative hold, "som vakt skulle være" har kunnet uttale seg på den måte som foran er anført.

Det er desto mer ufattelig, fordi disse autorative hold- hvis straffbarheten hadde vært som rettspraksis etter frigjøringen gir uttrykk for- ved sitt forhold tydelig og klart derved har gjort seg skyldig i forbrytelse mot strl. § 139 som fastslår:

"Med biter eller hefte eller fengsel inntil ett år straffes den som unlater gjennom betimelig anmeldelse for vedkommende myndighet eller på annen måte å søke avverget enforbrytelse avn noen i denne lovs paragrafer ... 86, 98 omhandlet slags eller sammes følger, skjønt han til en tid da forbrytelsen eller dens følger ennå kunne forebygges, har erholdt pålitelig kunnskap om at den er i gjære eller er iorøvet."

Riksadvokat Kjerschow sier til sin kommentar til § 139, at pliktig til handling i nevnte øyemed er først og fremst den som har en særlig rettsplikt i så heneseende. Tilsideettes den forsettlig, kan vedkommende bli å straffe for medvirkning til den begåtte forbrytelse. Straff-frihetsgrunnen i § 139, 2.ledd, gjelder ifølge h.r.dommer Schelderup (Verdens Gang, 7.12.46) "ikke tiltale eller fare som det trues med fra fiendens side."

Når høyesterettsdommerne, Dommerforeningens styre, Sakførerforeningens Hovedstyre, justisdepartementets sjef, påtalemyndighetens sjef m.fl. -alle med sin særlige avvergeplikt- i løpet av et betydelig tidsrom ikke foretok seg noe som var uttrykk for avvergeplikten, kan det kun være fordi de hadde den oppfatning at Norge ikke lenger var krigførende, og at spørsmålet om avvergeplikt ikke var aktuelt.

Når den norske overkommando kunne påta seg den rekke av bistannshandlinger som inneholdes i kapitulasjonsavtalen av 10.6.40- da er ~~det~~ også dette ganske utenkelig dersom det fremdeles var "pågående krig"- det vilde jo da ha vært det rene militære landsforræderi.

VI. Norge har ikke sluttet allianser av noen art med Vestmaktene etter krigsutbruddet.

Herom heter det i bilag II til Undersøkelseskomisjonens innst. s.295 (Regjeringens forbinneelse med legasjonene og sendemennene) :

"Det er i denne forbinneelse av betydning straks å presisere at det ikke ble avsluttet allianser av noen art mellom Norge og Vestmaktene etter krigsutbruddet. Saka omtales i et skriv fra utenriksminister Lie til Justisdepartementet av 21. juli 1945 :

" Etter overfallet på Norge 9.april 1940 ble det både fra fransk og britisk side tilbudt Norge hjelp i kampen mot overfallsmennene, og fra norsk side ble hjelpen mottatt med takk. Utover de mer eller mindre offisielle uttalelser som fremkom i forbinneelse med tilbud og mottagelse av denne hjelp, foreligger det ikke noe som berettiger til å tale om inngåelse på en bestemt dag av en formell allianseavtale mellom Storbritannia og Frankrike på den ene side og Norge på den annen. Dette forhindret imidlertid ikke at de nevnte land både i skrift og tale den hele tid er betegnet som Norges allierte."

Og på side 314 (De siste dagene):

"Forholdet til deøstallierte ble i denne tid ikke presisert ved nogen alliansetraktat. Ut fra Kohts vurdering av den samlede internasjonale situasjon var en formell traktat ikke absolutt ønskelig."

På side 345, bd.II i Ruges "Krigens Dagbok" er det gjengitt et fotografi som viser Trygve Lie og Anthony Eden sittende ved et bord med et

dokument foran seg som Trygve Lie holder på å undertegne. Det finnes ikke et ord i teksten i Ruges bok om innholdet av denne avtale, men i underskriften til fotografiet er det opplyst at

"Utenriksminister Anthony Eden og Trygve Lie undertegner her en viktig avtale mellom Storbritannia og Norge om å føre krigen med Tyskland i fellesskap inntil den endelige seier er vunnet."

(Det står intet om når dette fant sted, men det synes etter sammenhengen å være i slutten av 1941)

Hvor har Ruge sin opplysning om avtalens innhold fra? Som en ser strider det han anfører direkte med det som Trygve Lie selv har opplyst til Undersøkelseskommisjonen i sitt foran nevnte skriv av 21. juli 1945.

Denne "viktige avtale" kan- likesom kapitulasjonsavtalen- ikke ses å ha vært forelagt Undersøkelseskommisjonen. I hvert fall er den ikke omtalt av den med et ord. - Den må nu begjæres fremlagt, ikke minst av den grunn at det fra annet pålitelig hold (som her ikke skal nevnes) er opplyst at denne avtale inneholder det ubestridelige bevis såvel for den engelske som for den norske regjeringens oppfatning av Norge som ikke krigførende.

I Ruges "Krigens Dagbok" bd.II, s.274, står to små opplysninger som klart viser forskjellen mellom Englands stilling som krigførende og Norges som ikke krigførende :

"Lørdag 6. desember 1941. Den britiske regjering meddel-
er offisielt at den regner seg for å være i krig med
Finnland, Ungarn og Romania.

Søndag 7. desember 1941, Den norske regjering i London
bryter de diplomatiske forbindelser med Finnland.

Noen senere norsk krigserklæring kan aldri sees å være fremkommet. Hvis Norge var Englands krigsallierte, hvorfor da ikke krigserklæring i likhet med England - overfor alle tre ?

Såvidt vites er Norges krigserklæring med Japan i 1945 (etter Tysklands kapitulasjon) den eneste krigserklæring Norge har gitt.

Helt eller delvis brudd på diplomatiske forbindelser er som regel det som kjennetegner et lands overgang fra "nøytralt" til "ikke krigførende". Små. Spanias forhold til Vestmaktene og U.S.A. til Tyskland før U.S.A. lot situasjonen avløse av krigstilstand.-

Bevin i Sikkerhetsrådets møte 4.2.46, og Molotov på Pariskonferansen sommeren 1946 har begge uttalt at Norge ikke var krigførende. Deres uttalelser skal gjengis senere.

VII. Utlandets oppfatning.

Svensk oppfatning : Statsminister Per Albin Hansson uttalte i en tale i Ludvika den 7. juli 1940 :

"Viktigast ur vårt synspunkt är att striderna mellan Norge og Tyskland upphört. (Svensk Hållning och Handling s.92)

Av enkelte svenske uttalelser fra denne tid kan en få det inntrykk at Norge ikke har meddelt Sverige offisielt at det var krigførende - Skjønt slik formell melding har vært plikt etter III.Haagkonvensjon .

Det har muligens vært Sverige som tok initiativet til hjemsendelsen av de norske internerte styrker i 1940. - Uansett initiativet må Sverige da ha ment at krigen mellom Norge og ~~Svea~~ Tyskland var slutt, og Norge ikke lenger krigførende. (se foran s. 5/6)

Det foreligger sikkert mye nyttil ukjent stoff angående dette hos de svenske myndigheter.

Engelsk oppfatning : Utenriksminister Bevin uttalte i Sikkerhetsrådets møte den 4. februar 1946 (Verdens Gang 5.2.46) bl.a. :

"Man bør huske at Hellas var det eneste land utenfor det Britiske Imperium som kjempet ved vår side fra 1940 til 1941 tiltross for fiendens stormløp. Jeg overlater til andre å gjette hvad alle andre gjorde."

Den britiske ambassadør i Norge takket i 1946 kong Håkon for nordmenns frivillige innsats i britiske avdelinger.

General Ruge har erklært at det var etter hans uttrykkelige ordre at de norske mannskaper i årevis lå i utdannelseleir og ikke ble satt inn i krigen. - Det stemmer med de forpliktelser som ble vedtatt i kapitulasjonsavtalen i 1940.

Russisk oppfatning : Under Pariskonferansen sommeren 1946 uttalte Molotov at Norge ikke hadde krav på krigsskadeerstatning da landet ikke hadde deltatt i krigen. (referert i Dagbladet ca. 20.mai 1946)

Det vil av det foranstående formentlig tilstrekkelig fremgå at det postulat som rettspraksis hittil har bygget på om at "det var alminnelig kjent" at Norge fortsatte som krigførende etter kapitulasjonen - ikke stemmer med de faktiske kjennsgjerninger. - Det vil forsåvidt være all grunn til å revidere denne rettspraksis under hensynstagen til de nye opplysninger, som i hvert fall må stille spørsmålet om rettsvillfarelse et ganske annet lys enn tidligere. - Forøvrig viser disse nye fakta, at det er like mulig at det er lagmannsretten, og senere Høyesterett, som har svevet i rettsvillfarelse, faktisk villfarelse, både m.h.t. det som var "alminnelig kjent" og til rettslig relevante fakta av betydning for vurderingen av strl. §86 (f.eks. kapitulasjonsavtalen).

Forøvrig har Undersøkelseskommisjonen som vist foran på s.5 i sitatet fra innstillingen s.114- uttalt seg i strid med det som rettene har bygget på som "alminnelig kjent".

Etterat Norges kapitulasjonsavtale av 10.juni 1940 er fremkommet, blir det selvfølgelig denne avtale, som er sluttet i rettsgyldige former av landets øverste militære myndigheter etter ordre fra Kongen og Regjeringen som må være avgjørende for spørsmålets løsning, og ikke mer eller mindre løse oppfatninger av hva som kan ha vært alminnelig kjent eller ikke. -

Vesentlige punkter i foranstående fremstilling refererer til opplysninger som først er blitt tilgjengelige etter at Undersøkelseskommisjonens innstilling ble trykket i 1946 - og den viktigste nye opplysning, kapitulasjonsavtalen, er først fremkommet høsten 1947.

Enden uten kjennskap til disse nye opplysninger mente 4 av 11 høyesterettsdommere i 1945 at det blotte medlemskap i Nasjonal Samling ikke kunne straffes som bistand til fienden.

Når rettsoppgjøret fortsetter på det samme ufullekomne og ufullstendige grunnlag som i 1945, må det være grunn til å prøve dette grunnlag påny og få en rettsavgjørelse som tillike bygger på de mange nye opplysninger som er kommet frem.

Det som foran er anført m.h.t. bristende forutsetninger for bruken av strl. §86, gjelder også landssvikforordningen idet denne bygger sin eksistens på strl. §86.

Videre gjelder det samme også de provisoriske anordninger om dødsstraff, idet også disse er knyttet til den forutsetning at Norge har vært krigførende etter den 10.juni 1940.

O s l o, oktober 1947.

13. bilag.

Bilag 1.

Fra oberst Steens rapport:

Lørdag 13.4.1940.

Avdelingene fikk ordre til å samles på Heistadmoen. Imidlertid tok samlingen lenger tid enn påregnet, og det var blitt mørkt før avdelingene kunne avleveres til den tyske kommandant - etter at våpen på forhånd var innlevert.

Noe skriftlig kapitulasjonsdokument ble ikke satt opp. For fronten av de samlede avdelinger lot jeg major Kielland lese følgende :

"For å unngå en etter min mening helt nytteløs blodsutgydelse blant sivile og militære, og på grunn av manglende utstry, særlig sanitetsmateriell, og forsyningsvanskeligheter, har jeg, uten forbinnelse som jeg er med mine foresatte og landets regjering, funnet det å være min plikt å oppta forhandlinger med de tyske avdelingers sjef på Kongsberg om innstilling av fiendtlighetene. Da fiendtlighetene fra nå av er opphørt, må befal og menige som tilhører mine avdelinger ikke yte motstand mot noen som tilhører de tyske tropper. Avdelingene legger ned våpnene, offiserene beholder sine sidevåpen.

Det er med uhyre sorg jeg har sett forholdene tvinge meg til å ta denne bestemmelse.- Jeg ber hver enkelt motta min takk for den offervilje og for den forsvarslust som er vist."

Retts avskrift:
H.L. Løvenskiöld
kaptein

Bilag 2.

Evje, den 15. april 1940.

Den tyske regimentskommandør.

Mellem de tyske troppekommandører herr oberstløytnant Wachsmut og major Schröder, og de befullmektigede fra den 3. norske divisjons tropper i Kristiansandsavsnittet: major Backer, major Graff og kaptein Vogt, blir for innstilling av fiendtlighetene fastsatt følgende betingelser:

1. Avgivelse av alle våpen. Alle forråd og alle kjøretøyer til den forreste norske linje.
2. Underoffiserer og mannskaper kommer snarest til leiren på Evje-moen og blir dimitert i løpet av de første dager.
3. Offiserene blir foreløbig internert i Norge i vennskabelighet, idet man befinder sine våpen.
4. Generalen personlig kan bo i sin bolig på æresord ikke å foreta mere mot armeen.
5. Ved hele overgivelsen en forbinnesoffiser med stabsoffisers rang til major Schröder.
6. Likeså en tysk formidlingsoffiser til de norske tropper.
7. Øyeblikkelig tilbakeførsel av de tyske fanger i Valle med norske biler.
8. Tilbakeførsel av sivilbefolkningen blir foranlediget av oss.
9. Jeg gjør opmerksom på at sabotasjehandlinger vil bli behandlet på det strengeste fra vår side, og forlanger at offiserene gjør alt for å hindre det.
10. Bevepnede tropper som forsøker å samle seg et eller annet sted, utsetter seg for øyeblikkelig ødeleggelse.
11. De tyske tropper i Norge skal ikke tvinge nogen norske offiserer eller mannskaper til mot sin vilje å delta i videre operasjoner i Norge.

De tyske troppekommandører

Wachsmut
Schröder

De befullmektigede fra
den 3. norske divisjon

Finn Backer
Graff
Vogt

Kett avskrift
H. L. Løvenskiöld
kaptein

A v s k r i f t

1942.

Til Forekningsinstituttet for Næren,
herr professor Schnitler.

Ad spørsmål om de norske offiserers æresord.

Dette spørsmål er i vinter blitt diskutert en del, og da 1. divisjons rapport ikke inneholder opplysninger om saken, skal jeg tillate meg å supplere rapporten. Da Wehrmachts tilbud ble kjent om hjemreise for de internerte i Sverige, krev divisjonen gjennom vår legasjon i Stockholm til regjeringen og fremholdt divisjonens syn på saken. Det ble nevnt eksempler fra Verdenskrigen og de muligheter som forelå og under henvisning dertil foreslått at den norske styrke i Sverige ikke skulle sendes hjem. Gjennom vår militærattasje i Stockholm fikk divisjonen senere underretning om at regjeringen ikke hadde bruk for offiserene og soldatene og at alle ble stillet fritt om de vilde bli i Sverige som privatpersoner, reise hjem eller annet steds.

Det var imidlertid ennå tvil blandt de aktive offiserer om de kunne ta imot Wehrmachts tilbud.

Da kom det en henstilling fra kommanderende general Ruge til offiserene om å gi æresord, da han ikke ønsket offiserskorpset delt i offiserer som hadde gitt æresord og offiserer som ikke hadde gitt æresord. Det synes klart for oss at regjeringen og kommanderende general anså kampen for slutt og at de ikke lenger hadde bruk for sine offiserer og at disse for retten av krigen kunne anse seg som privatpersoner. Det var således ikke lenger noe som hindret dem fra å gi æresord på ikke på noget vis å delta mer i krigen mot Tyskland og reise hjem for som privatpersoner å ta seg av sine familier og sine private affærer. I denne forbindelse vil jeg fester oppmerksomheten på at avgivelse av æresord og hjemreisen for de internerte offiserer i motsetning til krigsfanger var en gjensidig avtale. Det er da også fra Wehrmachts side bl.a. anført:

"Die internierten norwegischen Offiziere und Soldaten die beabsichtigen zunächst in Sweden zu bleiben, haben bei einer eventuellen späteren Rückkehr nach Norwegen Schwierigkeiten nicht zu befürchten, wenn sie die gegebene Anordnung des deutschen Oberkommando, beachten."

Når de internerte istedetfor å bli i Sverige, reise til England, U.S.A. eller annet steds, valgte å reise hjem, var det i til- til til at de kunne leve som privatpersoner, når de hadde sin del av avtalen.

Erik Quam (s)
stabschef.

Bilag 3.

Der Befehlshaber Rogaland

Stavanger, den 23. april 1940.

An den Kommandeur der Norw. Streitkräfte, Dirdal,
Herrn Oberst Spørck.

Waffenstillstand abgelehnt. Fordere bedingungslose
Übergabe. Frist 23.4.40 - 1300 Uhr.

gez. von Beeren
Oberst und Befehlshaber Rogaland

Ich erkläre mich mit der Übergabe einverstanden.

Gilje i Dirdal, 23.4.1940. kl. 0130

gez. G. Spørck
Oberst

Als Zeuge: Klunderud - Hauptmann
Krehen - Major und Kdr. III/I.R.
Lucke - Hptm. " " II/I.R.
von Olem " Oberleutnant I.O.

Riktig gjenpart : Spørck, Oberst.

Kett avskrift:
H.L. Løvenskiold
kaptein

Bilag 4.

Die bei V.Gausdal eingesetzten Truppen ergeben sich unter folgenden Bedingungen:

1. Die Waffen werden von den Norwegischen Truppen an den von deutschen Truppenführern festgelegten Stellen sofort niedergelegt.
2. Die entwaffneten Norwegischen Truppen marschieren unter ihren Offizieren nach den Weisungen des deutschen Truppenführers unter deutschen Begleitung nach Lillehammer.
3. Es erfolgt denn zusammengefasste Unterbringung in einem Lager nach Weisungen der deutschen Truppenführung.
4. Die Entlassung der Offiziere und Soldaten in die Heimatsorte wird durch die deutsche Truppenführung geregelt, sobald die Kampf Lage in den in Frage kommenden Gebieten es erlaubt.

Der Norwegische Truppenführer

T.A. Dahl -Oberst

Der deutsche Truppenführer

Bauer- Oberstleutnant

O. Steen - Oberleutnant und Dolmetscher

Bilag 5.

O R D R E

1. Samtlige avdelinger skal straks nedlegge våpnene og samles mot Fagernes.
Skyts, våpen, kjøretøyer, biler, utrustning, hester m.v. skal samles på følgende steder : Øye, Vang, Lomen, V.Slidre og Ulnes. Alt skal leveres i uskadd stand. Soldatene skal beholde uniform og ryggsekk, offiserene også pistol, men uten ammunisjon. På disse steder blir det kjørt frem proviant.
2. På hvert sted skal det settes nødvendig vakt (ca.20 mann) uten våpen, spesielt for ammunisjon og våpen, kjøretøyer og hester. En hestepasser pr. hest.
3. Etter at våpen m.m. er levert til de nevnte steder, skal folkene marsjere til Fagernes i ordnede avdelinger under ledelse av sitt befal. Dette befal er ansvarlig for at marsjen går ordnet.
4. Stabssjefen, kaptein L'Orange skal gjennomføre de ordre på strekningen mellom Borleug bro og Lomen, sammen med den tyske ordonansoffiser, kaptein Meng. Selv skal jeg gjennomføre ordningen på strekningen Lomen-Fagernes sammen med den tyske sjef.

Under ordningen av brigaden blir mitt kvarter Fagernes.

G. Østbye (s)

Gol, 1.5-1940

Festgestellt.
Engelbrecht.
Generalmajor u. Div.Kommandeur.

Rett avskrift:
H.L. Løvenskold
kaptein

Bilag 6.

Gruppe Trondheim Ia.

V E R H A N D L U N G
über die Kapitulasjon der dem Oberbefehlshaber in Møre ~~xx~~ und
Romsdal unterstellten Einheiten.

1. Zugewogen sind
 - a. von Seiten des deutschen Wehrmachtbefehlshaber in Trondheim
Major i G. Baron Freytag von Loringhoven,
Der deutsche Konsul in Trondheim, Freg.Kap.a.D. Dr. Nolda
Der erste Ord.Offz. des Gruppe Trondheim, Oblt. Groschupf.
 - b. von Norwegischen Seite
der Bevollmächtigte des Oberbefehlshabers des 2.Norw.Div.
Stabssjef Oberst Schiøtz,
Chef Des Adjutantstabes des kommandierenden General,
Oberstleutnant Reichmann.
2. Beginn der Verhandlung: 3/5-1940 -230 Uhr.
3. Ort der Verhandlung: Gasthaus zu Rindalen.
4. Die Kapitulation der 2.Norw.Div. wird unter folgende Bedingungen durchgeführt:
 - a. In Anerkennung des tapferen Verhaltens der dem Generalmajor Haug unterstellten norw. Truppen wird es das bestreben der deutschen Wehrmachtsbehörden sein, Offiziere, Unteroffiziere und Mannschaften baldmöglichst ihren Berufen wieder zuzuführen.
 - b. Die Kapitulation erfolgt Bedingungslos und erstrebt sich auf die Truppen die in dem in der Anlage beigefügten Verzeichnis aufgeführt sind. (Sieht Anlage 1)
 - c. Die der norw.2.Division unterstellten Truppen haben sich ab sofort jeglicher Feindseligkeiten gegenüber deutschen Truppen zu enthalten, entsprechend dem Befehl der 2. norw.Division vom 7/5-1940.
 - d. Waffen, Gerät und Munition sind bis zur Ablieferung sicherzustellen und fremden Zugriff zu entziehen.
 - e. Die 2. Norw.Division wird bis auf weiteres in folgendem Unterkunftsraum untergebracht: Aandalsnes (ausschl. Romsdalsfj.-lengfj., Eresfj., einschl.) Die 2.Norw.Division ist berechtigt die nördlich des Eresfj. liegenden Truppen heranzuziehen. In dem zugewiesenen Unterkunftsraum kann zur besseren Unterbringung der Truppen Quartierwechsel vorgenommen werden.
 - f. Die der 2.Norw.Division unterstellten Pioniere können zu Wegeausbesserungsarbeiten herangezogen werden.
5. Über den entgeltigen Abtransport der 2.Norw.Division und die Abgabe der Waffen u.s.w. ergeht besondere Befehl.
6. Der Norwegische Bevollmächtigte bittet zu veranlassen dass weitere Luftangriffe gegen den den Truppen der 2.Norw.Division zugewiesenen Raum unterbleiben.
7. Ende der Verhandlung: 3/5-1940 - 5 Uhr.
8.
9.

Johannes Schiøtz
2.norske divisjon

Baron Freytag von Loringhoven
Major in G.
Dr. Nolda - Konsul

Rett avskrift:
H.L. Løvenskiöld
kaptein

Bilag 7.

Uttørelse av regjeringsadvokat Kristen Johannessens betenknninger til
Norges Industriforbund i mai/juni 1940.

27. mai 1940 : "Det er uomtvistelig at innen det besatte område går okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser foran den ordinære regjerings bestemmelser. Den siste kan ikke ved forordning forordningsgyldig pålegge den norske befolkning noe eller å unlate noe som okkupasjons myndighetene påbyr eller forlanger, såfremt okkupasjonsmyndighetene ikke ligger utenfor grensene av denne okkupasjonsmyndighets ~~h~~ rett lige beføielse.

Herav er følgen at en heller ikke senere kan gjøre ansvar gjeldende mot norske borgere fordi disse ikke hadde rettet seg etter regjeringens forholdsordrer når disse var i strid med okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser" Og videre heter det : "Jeg kan ikke se at der er nogen grunn til ikke også å slutte nye kontrakter."

Etter kapitulasjonen i juni 1940 ba Industriforbundet om å få en tilleggsuttalelse fra regjeringsadvokat Kr. Johannessen. Den ble sendt ut med Industriforbundets sirkulære nr. 38 den

14. juni 1940 : "De har ønsket en tilleggsuttalelse fra meg på grunn lag av det faktum at den norske hærledelse har oppgitt kampen. Resultatet herav, og av det engelsk-franske tilbaketog fra Narvik-området er, at den tyske hærsmakt ubestridelig er å oppfatte som okkupant av hele Norge, og videre at Haagkonvensjonens artikler 44 og 52 blir uten anvendelse for såvidt som disse beskytter norske personer mot tvangs-messig hjelp ydet okkupasjonsmakten under denne militære operasjoner mot landets egen stridsmakt. Videre følger av Haagkonvensjonens artikler 43 og 45 at okkupasjonsmakten har all den administrative myndighet som normalt tilkommer landets regjering. Konsekvensen er at enhver norsk borger er lovmessig berettiget til å slutte kontrakter med okkupasjonsmyndighetene om ethvert arbeide og enhver prestasjon innen rikets område. Hvorvidt han også er forpliktet til å utføre slikt arbeide, vil avhenge av om han etter landets lov er forpliktet hertil, eller om utførelsen er til okkupasjonsmaktens behov".

Bilag 8.

Den norske Sakførerforening
Hovedstyret

Oslo, den 13. desember 1940.

Til medlemmene.

I anledning av den for noen dager siden utsendte innbydelse til dannelsen av en Nasjonal Samlings juristgruppe, vil Den Norske Sakførerforenings Hovedstyre gjøre medlemmene oppmerksom på at enhver står fullstendig fritt i spørsmålet om han vil melde seg inn i Nasjonal Samling og dermed i Nasjonal Samlings juristgruppe eller la det være.

Hovedstyret for Den Norske Sakførerforening

Valentin Foss
Christian Selmer

Knut Bjørge
Andr. Høyer

Henning Bødtker

Rolf Christophersen

Bilag 9.

Høyesterettsadvokat Harald Holthes artikkel "KRIG" i Dagsposten
i Trondheim den 6. august 1940.

Å bestemme tids punktet for en krigs begynnelse og slutt er i rettslig henseende nødvendig. Dype endringer i de rettslige situasjoner følger herav. Enkelte lover suspenderes, og andre trer i kraft under en krig. Okkupantens rettigheter og forpliktelser under invasjonen og krigen er delvis av annet omfang enn etter at våpnene er nedlagt.

Norge kom i krig med Tyskland den 9. april i år. Krigen opphørte den 9. juni, da våpnene i Norge ble nedlagt. Den tyske krigserklæring av 23. april får i denne forbindelse ikke betydning.

Vårt folks standpunkt og vårt Stortings standpunkt var før krigen ubetinget nøytralitet. Så langt vårt land evnet ble denne linje holdt. Nøytralitet tjener fredens opprettholdelse.

Det norske folk har aldri - og under ingen omstendigheter på konstitusjonell vis - inngått allianseavtale med Storbritannia, vi har aldri gått med på å engasjere oss i en verdenskamp.

Sympatier og vennskap er ethvert menneske berettiget til å slutte etter egen prøvelse og samvittighet.

Overfor okkupasjonsmakten plikter nu enhver i Norge ikke å utvise nogen form for fiendtlig handling. Om nordmenn i utlandet velger å gå i krig for Storbritannia er det en frivillig sak. Norge som stat binnes ikke.

Hverken kongen eller regjeringen Nygårdsvoll er berettiget til å la den norske stat være krigførende for Storbritannias sak.

Storbritannia har intet rettskrav på at så skal skje. Ingen av de krigførende makter har krav på at vårt folk trekkes inn i Europas og verdens uløste spørsmål for hvilke krig føres. Det norske folk har nu krav på ikke å bli trukket inn i bitterheten, hatet, villheten og ødeleggelsen.

Vårt folks heder og verdighet i dag - da vårt land er okkupert - er ikke knyttet til kamp, men til fredelig arbeid. Vi plikter å unngå konflikter, men har rett og plikt til å hevde våre krav i henhold til folkenes rett.

Harald Holthe

Bilag 10.

Fra Norsk Rettstidende 1940 , s.516/518 :

Fem gutter i alderen 17 til 20 år ble for legemsfornærmelse mot medlemmer av Nasjonal Samling som forlot et møtelokale, av herredsretten gitt betinget fengselsstraff. Høyesterett skjerpet enstemmig (Larssen, Næss, Aars, Alten og Boye) straffen til ubetinget fengsel under henvisning til generalpreventive hensyn og disses vekt under de nåværende forhold.

Høyesterettsdom 25. oktober 1940, l.nr. 56 B: advokat Gunnar Mellby: aktor mot John Johansen m.fl. (forsvarer D. Cappelen).

"Påtalemyndigheten har påanket disse dommer til Høyesterett på grunn av straffeutmålingen, idet den finner at det ikke var grunn til å utsette straffefullbyrdelsen. Anken begrunnes av påtalemyndigheten med følgende:

"Det taes hensyn til at de fornærmede ikke har forskyllt forbrytelsen, og særlig til at generalpreventive hensyn under de nå herskende forhold gjør det uomgjengelig nødvendig å hindre at politisk meningsforskjell søkes avgjort gjennom gatekamper og forbryterske handlinger med de ytterst farlige følger det kan få for almenheten."

"Forholdet i nærværende sak var at en tallrik folkemengde hadde samlet seg og under forfølgning av de fornærmede, med tilrop til dem, sluttelig gikk til angrep på disse på en rett pågående måte, selv om det ikke tilføiedes noen av de fornærmede varig nen. De forhold hvorunder vårt samfunn lever, gjør det etter min mening (h.r.dommer Henry Larssen) særlig viktig at opptøyer av denne art unngås, og som nevnt mener jeg at det vil være riktig at domstolene gjenneom sin behandling av saker som denne pointerer dette syn. Jeg stemmer under hensyn hertil for at de tiltalte idømmes ubetinget fengselsstraff."

Bilag 11.

Fra oberst Getz's bok "Fra krigen i Nord-Trøndelag 1940".

Brigadeordre 5. mai 1940

"På grunnlag av den situasjon som oppstod ved de franske og engelske troppers plutselige tilbaketrekning og uventede innskipning i Namsos - og den våpenhvile som brigaden som følge av dette søkte med den tyske overkommando, er overenskomst igår truffet om fiendtlighetenes opphør for 5. brigades vedkommende fra 4.ds. kl. 14., undertegnet av brigadens sjef, oberst Getz og sjefen for D.R.3 oberst Wettre.

Ifølge denne overenskomst vil oberst Getz og oberst Wettre med sitt æresord inntå for at våpenen og ammunisjonen bli nedlagt på norsk side.

Soldater som forlater sin avdeling uten tillatelse, blir betraktet som desertører og straffes etter den tyske krigslov. For sabotasje eller andre skadevirkende handlinger er dødsstraff."

Bilag 12.

Redaksjonell artikkel i "Dagbladet" under overskrift "Fred i Norge" den 10. juni 1940.

"Den knappe meldingen fra den norske overkommando i Tromsø gjør sterkere inntrykk på alle norske enn noen stormelding fra krigsfrontene i Europa I aktivt samarbeide med de tyske myndigheter må nå hele folket ta følgene av den nye stillingen."

Likeså- i samme avis - den 14. juni 1940 :

"Kongen og Regjeringen lot avgjørende politiske momenter gå forbi, flyktet i interesse for sin egen person til England og slepte endog sønner av vårt land med for å adlyde Englands befaling og interesser. De har latt oss i stikken. Vi må prøve å ordne oss uten dem."

(Det siste sitat er det kanskje ikke behagelig å bli minnet om for kraftpatriotene i Dagbladet i 1947, - det ble skrevet på en tid da tyskerne enda ikke hadde innsatt noen i redaksjonen som tvang noen til å skrive noe slikt.- Det er gjort av fri vilje.)

Mellom den tyske overkommando i Norge representert ved oberst i Generalstaben Buschenhagen, og den norske overkommando representert ved oberstløytnant i Generalstaben Roscher-Nielsen, er idag sluttet følgende avtale :

I betraktning av den tapre holdning som den norske 6. divisjon har vist, innrømmes den følgende ærefulle betingelser for å legge ned våpnene :

§ 1.

De norske stridskrefter legger våpnene ned og forplikter seg ikke å gripe til våpen igjen mot det Tyske Rike eller dets allierte så lenge den nå pågående krig varer.

§ 2.

Den norske overkommando utleverer straks de tyske krigsfanger som er i dens varetekt samt en liste over tyske sårede og fanger som måtte være bragt ut av landet. Den tyske overkommando overtar oppsynet over de tyske og allierte sårede. Sykebehandlingen overtas av ansvarlige norske institusjoner.

§ 3.

Den norske overkommando sørger for at alle våpen legges ned og overleveres sammen med alle militære transportmidler til lands og til sjøss, forråd av ammunisjon i ubeskadiget stand. Forråd som ikke kan overleveres, skal det gis en fullstendig fortegnelse over likeledes over alle fartøyer over 100 tonn. Den tyske overkommando forplikter seg til å frigi de transportmidler som er nødvendig for befolkningens forsyninger, og over disse skal det settes opp en fullstendig og utvetydig liste.

§ 4.

Etter utleveringen av de tyske fanger samt våpen og militærutstyr, vil den tyske overkommando tillate offiserer, underoffiserer og menige som ikke er yrkesmilitære å vende tilbake til sine hjemsteder. Yrkesmilitære har valget mellom å gi sitt æresord på ikke mer å kjempe mot det Tyske Rike eller dets allierte i denne krig, eller ærefullt krigsfangenskap. Offiserer får beholde sine personlige våpen.

§ 5.

Den norske overkommando skal straks gi den tyske overkommando en fullstendig fortegnelse over alle de utførte kamphindre, for eksempel land- og sjøminer, sperringer, forberedte sprengninger, (også de som er utført av de allierte tropper) med skisse over hvor de ligger samt en skisse over alle sambandsmidler (ledningsnett og radio o.s.v.). Den norske overkommando skal stille til rådighet for den tyske overkommando i dens område forhåndenværende fartøyer og andre redskaper som trengs til å fjerne kamphindre til lands og til sjøss som er nevnt i forrige avsnitt. Den norske overkommando sørger for at flygeplassene Bardufoss og Skånland snarest settes i brukbar stand. Den norske overkommando skal videre avholde seg fra å bruke de forhåndenværende sambandsmidler til å kommunisere med utlandet, og sørge for at det heller ikke gjennom sivile myndigheter eller privatpersoner finner sted noen radio-, telefon- eller telegrafforbindelse med de stater som det Tyske Rike er i krig med.

- 2 -

§ 6.

På forlangende og mot vederlag stiller den norske overkommando til rådighet for den tyske overkommando sjøtransportmidler under sjøkyndig ledelse i nødvendig omfang for militærtransporter.

§ 7.

Den demobilisering som allerede er innledet av den norske overkommando gjøres også gjeldende for de norske tropper i Finnmark. Bestemmelsene om å legge ned og avlevere våpen og utstyr o.s.v. gjelder i samme utstrekning dem. Unntatt er to bataljoner og et batteri ved grensen i Øst-Finnmark. Inntil grensevakten er endelig ordnet, skal disse som hittil ha vakt under befaling av fylkesmannen i Finnmark under navn av henholdsvis grasevaktpolitibataljonen og grensevaktbatteriet.

§ 8.

Den norske overkommando gir de ansvarlige myndigheter ordre til å imøtekomme de krav som den tyske krigsmakt måtte stille med hensyn til los-, sjømerke- og fyrvesen samt med hensyn til værvarsling for å beskytte Norge og sikre skibs- og luftfarten.

§ 9.

Denne avtale trer i kraft øyeblikkelig. Den tyske sambannsoffiser ved den norske overkommando har fullmakt til å ordne detaljspørsmål i forbindelse med avtalen. Avtalen er utferdiget i fem tyske og fem norske eksemplarer. I tvist tilfelle legges den tyske tekst til grunn.

Trondheim, den 10. juni 1940.

For den tyske overkommando

BUSCHENHAGEN

(sign.)

Oberst im Generalstabe

For den norske overkommando

R. ROSCHER-NIELSEN

(sign.)

Oberstløytnant i Generalstaben

Tillegg til fremstillingen av oktober 1947 om strl.§86 og bristende forutsetninger i rettsoppgjøret.

1. Begrepsforvirring.

General Roscher-Nielsen som undertegnet den norske kapitulasjon avtale av 10.juni 1940, forklarte som vitne i november 1947 at det var en våpenstillstand han hadde undertegnet -enda den gikk ut på bl.a. nedleggning og overlevering til tys kerne av alt norsk krigsmateriell, forpliktelse til ikke på ny å gripe til våpen mot tyskerne o.s.v.- Hans kollga, general Ruge, erklarte da også som neste vitne ærlig at avtalen var en ren militær kapitulasjon. Kongens og regjeringens ordre hadde også gått ut på kapitulasjon etter at troppe- ne var demobilisert så langt som mulig.

Når general Roscher-Nielsen kan prestere slik begrepsforvirring skal en ikke undres på at andre kan gjøre det samme.- Nedenfor skal det gjøres et lite forsøk på ordne begrepene.

2. Våpenstillstand.

Våpenstillstand vil si at våpnene skal hvile - det vil si opp- høre med kamphandlinger. Det skal ikke skje militære forskyvninger eller andre tiltak til å styrke den militære stilling under en våpenstillstand. Fordi erfaring har vist at våpenstillstand ofte søkes utnyttet til slike forsterkninger, vil en fremrykkende part som regel ikke gå med på våpenstillstand. Se f.eks. kapitulasjonen av 23. april 1940 i Rogaland: "Waffenstillstand abgelehnt. Fordere bedingungslose Übergabe". I sin alminnelighet blir våpenstillstand kun gitt kortvarig for å hente inn sårede og fallne fra slagmarken. Våpenstillstand kan også finne sted mens forhandlinger blir ført om eventuell kapitulasjon eller fredssluttnng. Som regel har da den ene part vunnet så meget at han ikke har interesse av ytterligere krigføring, og den annen part er blitt så vidt underlegen at han er nødt til å gjøre innrømmelser. Eksempel: Russland og Finland etter vinterkrigen 1940.

Våpenstillstand og kapitulasjon er omhandlet i IV. Haagkonvensjon i hvert sitt kapittel (V og VI)- hvilket også viser at de er to vidt forskjellige begreper.

3. Kapitulasjon.

Kapitulasjon svarer til det norske ord overgivelse. Dette sier nok om hvad den går ut på: overgivelse av våpen, ammunisjon, befestninger m.m.- kort sagt alt som kan nyttes til krigsoperasjonene. Også troppene- offiserer og mennskaper- overgir seg, og blir som regel internert som krigsfanger.- Når et lands siste kjempende enheter overgir seg, endag med overkommando og øverste forsvarssjef, da er krigen slutt. Nettopp det at seierherren kan holde de militære internert som krigsfanger, er det beste bevis for dette. For så lenge krigen pågår, skal offiserens plass være ved fronten hos de kjempende soldater.

Når seierherren har befestet sin militære posisjon, vil han gjerne av praktiske og taktiske grunner frigi krigsfanger- kanskje med noen få unntak. Slik frigivelse er bare ytterligere bekreftelse på krigens slutt, og at okkupanten ikke føler sin maktstilling truet lenger. Betegnende i så måte er at det var den tyske Wehrmacht som i 1940 sendte tilbud til de i Sverige internerte tropper om å vende hjem igjen. (se bilag 1.)

Kapitulasjon kan skje formløst, men som regel settes det opp en skriftlig avtale. En slik avtale er binnende for partene - se IV. Haagkonv.art.35. Når den inngås mellom de høyeste militære myndigheter, og især når det skjer med regjeringens sanksjon, blir avtalen binnende for de respektive land eller stater. Kapitulasjonens omfang vil som regel være bestemt i avtalen, slik som i den norske kapitulasjon av 10.6.1940, - og den danner et rettsgrunnlag mellom partene.

Okkupasjonstilstand.

Okkupasjonstilstand er ikke det samme som fortsatt krig eller krigstilstand. Reglen er at et okkupert land ikke lenger kan føre krig mot okkupanten. Tyskland, Italia, Finland m.fl. har da ikke fortsatt å være krigførende etter den dag da de nedla våpnene og kapitulerte.

Fhv. justisminister Terje Wold har i et intervju i "Arbeiderbladet" for 19.11.47 karakterisert okkupasjonstilstand som:

"en mellomtilstand - krigen er slutt, men der er ikke sluttet fred."

Dette er ganske riktig. Når et lands øverste hærledelse har kapitulert, endog etter ordre fra konge og regjering- og seierherren står som okkupant i landet, da er krigen slutt.

4. Fredsslutning.

Det er ikke bare beregningen av krigsskader og tilbakeføringer som krever sin tid før fredsslutning finner sted, men ofte skal politiske forhold tilrettelegges, grenser reguleres o.s.v.

Et illustrerende eksempel på en fredsslutnings betydning (eller rettere sagt mangel på betydning) for spørsmålet om krigens opphør, har vi etter forrige verdenskrig, da De Forenede Staters senat forkastet de fredstraktater som president Wilson hadde undertegnet med Tyskland. De ble derved ugyldige og senere ble det ikke skapt noen ny ordning. Men derfor er det ikke fallt noen inn at U.S.A. kom tilbake til krigstilstand med Tyskland.

Her passer det atter å sitere professor Frede Castberg :

"Folkerett" s. 195/96 :

"Krig kan opphøre ved at den rent praktisk ebber ut idet fiendtlighetene innstilles. At der ikke blir sluttet fredstraktat kan ikke medføre at krigstilstanden ansees for å vedvare.

En del aviser har i det siste lansert en uttalelse av Quisling i 1942 om mulig fredsslutning med Tyskland som et "bevis" for at Norge fortsatt var i krig.- En vil av det foran anførte se at en slik slutning er helt uholdbar- bortsett fra at Quisling jo ikke har vært anerkjent som noen lovlig myndighet her i landet, og hans uttalelser må som følge herav være uten vekt.- Nei, la oss holde oss til de lovlige myndigheters avgjørelser og bestemmelser, f.eks. kapulasjonsavtalen av 10.6.40, Administrasjonsrådets vedtak om å oppløse alle deler av den norske hær m.v.

Nye "bevis" for at Norge var i krig etter 10.6.1940.

I en dom over major Kjelstrup har Hidsivating Lagmannsrett i november 1947 kommet med beviser for at Norge var krigførende også etter kapulasjonen. Dette bygges først og fremst på :

Proklamasjonen til det norske folk av 7. juni 1940.

I det vedtak som ble gjort i statsrådsmøtet 7.6.40 heter det bl.a.:

"Under disse forhold, og fordi det har vist seg umulig å skaffe Hæren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen."

Dernest tales det om betydningen av å opprettholde regjeringsmakten (men ikke krigen),:

"for så lenge som Kongen og Regjeringen fortsetter sin virksomhet i et fritt land, så lenge vil det være vanskelig for fienden å kunne etablere noen lovlig regjering i Norge."

Dett var altså reisen og flyttingens grunn. Og statsrådsvedtaket 7. juni 1940 ender med :

"På regjeringens vegne tillater jeg (Nygårdsvold) meg derfor å innstille til Deres Majestet - at Kongen, Kronprinsen og Regjeringen flytter til et alliert land, og bekjentgjør dette for almenheten ved en proklamasjon som senere vil bli frem lagt. Kongen bifalt Innstillingen

Dette var det altså proklamasjonen skulle gå ut på - etter statsrådsvedtaket. En leter forgjeves i vedtaket etter ett eneste ord om fortsatt krigføring.

Så laget prof. Koht utkast til en proklamasjon - og statsrådsvedtaket var svært mager kost å by almenheten, han har tatt med en liten oppstiver i form av noen uklare linjer om at

"de oppgir ikke dermed kampen for å gjenvinne Norges selvstendighet. Tvert imot - de vil holde frem med den utenfor landets grenser. -- Norges Konge og Regjering vil i denne kampen være frie talsmenn for det norske folks nasjonale krav ... Det vil være deres oppgave å verne om landets og folkets politiske rettsgrunnlag"

Liksom i statsrådsvedtaket leter en i proklamasjonen forgjeves etter ett eneste ord om at Norge som stat skal fortsette krigen. Det vilde jo i så fall ha stått i strid med vedtakets ord om at det var håpløst for Norge å fortsette krigen.

Proklamasjonen er ikke engang kontrassegnert av fagministeren, Ljungberg, enda han var for hånden, men av Nygårdsvold, og den omfattes ikke av noe gyldig statsrådsvedtak, men er lagt ved protokollen som bilag.

Det er nødvendig å peke så vidt inngående på dette, fordi Eidsivating Lagmannsrett i Kjelstrupdommen bare farer lett over disse ting, som gis skinn av å være formelt gyldig statsrådsvedtak. Enhver som vil gå nyere gjennom bilag II til Undersøkelleskommissjonens innstilling s.307-15, vil kunne se at dommens anførsler er helt uholdbare. - Det virker heller ikke bra at dommen plasserer kapitulasjonen foran proklamasjonen uten å nevne den førstes datum, så det kan se ut som om proklamasjonen var regjeringens siste ord. Som kjent var proklamasjonen av 7.6.40, mens kapitulasjonsavtalen ble undertegnet 10.40 utpå natten. Den avtale som da ble sluttet, ble fra dette øyeblikk det gyldige rettsgrunnlag mellom partene. Hva de tidligere måtte ha sagt eller ønsket, mister fra da av enhver rettslig betydning. Og også lagmannsretten har måttet erkjenne at ved

"kapitulasjonen la de norske stridskreftene ned våpnene og forpliktet seg til ikke å gripe til den igjen."

Arrestasjonene i august 1943 av de norske offiserene er så lagmannsrettens neste "bevis". Det er foran påpekt hvor offiserenes plass er når landet deltar i en pågående krig. I august 1943 var offiserene ikke ved nogen front, men de ble hentet enkeltvis i sine private hjem under høyst sivile forhold. Et bedre bevis for at det ikke var noen krigstilstand i det land hvor disse offiserer befant seg kan en vanskelig finne. - Les også h.r.advokat og kaptein Arne Halbo's bok "Æresordet" som handler om dette, - og se om det er mulig å finne en offiser som er eller har vært kjempende siden 1940.

Raidene i Lofoten og mot Måløy er lagmannsrettens tredje "bevis" for at Kongen og Regjeringen førte krigen videre. Kort etter Kjelstrupdommen utkom general Fleischers "Etterlatte papirer". På s.124/25 omtales kompani Linge hvorfra en del mannskaper deltok i de nevnte raidene, og det heter bl.a.:

"Det er aldri blitt meddelt H.O.K. hvilken oppgave han (Linge) hadde fått, men det viste seg etterhånden at hans oppgave var blitt å rekruttere norsk befall og norske soldater til en egen styrke under britisk kommando ... Soldatene selv ble delvis først etterhånden klar over at de var tatt ut til britisk krigstjeneste."

I en kronikk i Aftenposten foret 28.10.47 skriver handelsråd Tore Boye, som under krigen var medlem av "Anglo Norwegian Collaboration Committee" bl.a.:

"De to strandhogg i Lofoten, det første i Svolvær, det siste i Reine, var rent britiske foretagender. Det sammen gjaldt raidet mot Måløy i julehelgen 1941 ... Det var derfor naturlig nokk britene som startet sabotasjekrigen i Norge, og ikke nordmennene."

Høyesterettsadvokat Annæus Schjødt bekrefter det samme i sin bok om Presidentskapet og riksrådsforhandlingene.

Som vitne i Schanckesaken uttalte forsvarsminister Ljungberg at det i hans funksjonstid- d.v.s. til 20.3.42- ikke ble foretatt selvstendige norske operasjoner, det han kan huske." (Referat i Aftenposten 28.11.47)

Hvad lagmannsretten kan ha bygd på i Kjelstrupdommen er derfor en gåte - og det strider direkte mot hva bl.a. de foran nevnte autoriteter har uttalt.

Ellers vil en i general Fleischers etterlatte papirer finne et rikt utvalg av intrigespill og smålig krangel, - men en leter forgjeves etter en eneste krigsinnsats etter initiativ fra den norske regjering eller den norske H.O.K.

I fremstillingen av oktober 1947 ble det påvist hvor tynn Hålanddommen, som rettspraksis hittil har bygget på, var m.h.t. om Norge hadde vært krigførende som stat etter 10.6.40.- Som en ser er Kjelstrupdommen av november 1947 ikke stort bedre.

På dette skal altså det norske rettsoppgjør hvile.

Enda noen bevis for at Norge i k k e var i krig etter 10.6.40.

Til supplering av det som er fremført i oktober 1947 kan ytterligere nevnes:

A. Hurtigruteskibene førte troppene tilbake til tyskokkupert område.

Ifølge general Fleischer (s.74) ble tilbaketrekningen og demobiliseringen av troppene i Nord-Norge besluttet alt 7.juni 1940. Fra arnet hold er opplyst at til hjelp ved demobiliseringen ble hurtigruteskibene rekvirert av den norske hærledelse for å frakte demobiliserte soldater ikke til England for å fortsette noen krig, men tilbake til deres hjemsteder i den tyskokkuperte del av landet. Det finnes, særlig nordpå, noen hundre nordmenn som opplevet denne form for "fortsatt krigføring" og som kan bevitne det.

B. De internerte tropper i Sverige.

Som vitne i Schanckesaken uttalte Koht ang. hjemsendelsen av de i Sverige internerte norske styrker at

"Regjeringen i London hadde ikke noe med den ting. Men vi var skuffet over den ordning som ble truffet ... Forsvareren:

"Ble det protestert overfor Sverige?" Koht:"Ja, jeg mener det."

Som man ser er dette i direkte strid med hvad statsminister Per Albin Hanson har uttalt: "Sedan det etter fiendligheternes slut konstatertes at nån innvanding däremot icke motts från de interesserade parternas sida." (Se fremstilling av oktober).

Vidre er det i direkte strid med hvad general Fleisher opplyser: (Etterlatte papirer s. 89) :

"For den internerte styrke av 1.divisjon i Sverige traff Regjeringen den bestemmelse at hele stryken skulle demobiliseres og sendes tilbake til Norge. Det ble fra H.O.K. mundtlig og også skriftlig fremholdt at de som ønsket det, burde gis anledning til å komme over hit. Dette ble avvist av Forsvarsdepartementet under henvisning til den lange og kostbare reise, og at det vilde bli en stadig tilstrømning av nye folk fra Norge, hvis en først begynte å sende noen hit... H.O.K. fremholdt dernest at i alle fall de frivillige av befalet burde tas over, og at det i et hvert tilfelle ikke gikk an å sende de garnisonerende offiserer tilbake til Norge ... Ingen av disse argumenter ble hørt. Styrken ble demobilisert og det ble etter hvad det er opplyst senere sendt beskjed til Sverige om at det ikke trengtes befal av hæren herover."

På side 99 heter det:

"Etter H.O.K.'s oppfatning var det galt at ikke våre små militære styrker skulle settes opp under norsk flagg, og dette ble fremholdt så kraftig som mulig. Det ble imidlertid ikke tatt noe hensyn til H.O.K.'s protester."

Dette siste viser regjeringens stilling i det store og hele. Stabsjef, nå oberst, Erik Quam, har i et skriv fra 1942 omtalt forholdet til de internerte i Sverige. Skrivet følger som bilag 1, og det bekrefter tilfulle general Fleischers opplysninger, og enda mer og det stiller Kohts og Nygardvolds vitneprov om dette i et lite flatterende lys.

C. "Et knusende slag mot motstandsbevegelsen i landet" foretatt av Administrasjonsrådet.

I Undersøkelsekommisjonens innstilling s.204/5 omtales at Administrasjonsrådet den 5. august fattet beslutning om at "den norske forsvarsmakt i alle deler" etter de foreliggende omstendigheter ... blir oppløst fra den 30.september 1940". Dette står i rådets vedtaksprotokoll på side 283 som sak nr. 604.

I Kohts bok om "Norge neutralt och overfallet" utgitt i Sverige i 1942, står det på side 139.

"Det triktades et forkrossande slag mot motstandsstävendena i landet. Den 9. august 1940 utsände försvarsministeren, tydligen uten medverkan av nogen norsk ledare, en cirkulärskrivelse med föreskrift at landets hela militära organisation skulle upplösas från den 30. september. Detta innebär nationens avväbning."

Hvis Norge var krigførende i en pågående krig i august 1940, må en vel si at Administrasjonsrådets vedtak av 5/8-40 og gjennomføringen av det er den største landsvikerske handling som er gjort siden aprildagene 1940.

Da Administrasjonsrådet ikke hadde kunngjort dette fantastiske vedtak i sine "Bestemmelser", har Koht i 1942 ikke visst at dette vedtaket skrev seg fra denne anerkjente, lovlige myndighet. Men det endrer jo ikke demmen.

Administrasjonsrådets medlemmer var som kjent: fylkesmann I.E. Christensen, direktør Gunnar Jahn, sorenskriver og justisminister O.B. Harbek, dosent B. Mork, professor Bache-Wiig, statsfysikus A. Diesen, professor Didrik Arup Seip.